

VEILIGHEIDSDIENST NED. ANTILLEN

MAANDOVERZICHT

januari 1965.

No: 21

ALGEMEEN

In de Dominikaanse Republiek versterkte Donald REID CABRAL zijn positie met de hulp van generaal Elias WESSIN y WESSIN. Eind januari was het de vraag of het nu REID was of WESSIN, die in werkelijkheid de teugels in handen had.

De Venezolaanse boycot van Cubavaarders begon na lang dralen toch nog in januari. Wel bleek de boycot incidenteel te worden toegepast. "Links" Venezuela bleef een verward beeld bieden. Wel zag het er naar uit dat de "harde lijn" bij de extremisten de grootste aanhang had.

Fidel CASTRO ging door met zijn politiek van "non-alignment" in de tweespalt der communistische wereld. Hij ontkende van buiten uit te worden geleid en eiste voor zijn partij - die hij wel Marxistisch noemde - volledige soevereiniteit. De Cubaanse ballingen namen stappen in de richting van een regering in ballingschap. Een ballingenleider, GUTIERREZ, werd in Cuba gevangen genomen.

Premier BURNHAM van Brits Guyana bezocht het land dat tweederden van zijn land opeist en werd door zijn gastheren met vriendschapsbetuigingen ontvangen. BURNHAM verklaarde dat de Venezolaanse regering hem had verzekerd dat zij in alle opzichten gunstig staat tegenover onafhankelijk/voor
heid
zijn land. Het grensgeschil zou niet ter sprake zijn gekomen.

Gedurende vier dagen herdachten ondernemende Panamezen de eerste verjaardag van het conflict van januari 1964. Ditmaal hielden Panamese militairen de betogers buiten de Kanaalzone.

De Amerikaanse vice-minister van Buitenlandse Zaken, Thomas MANN en President René SCHICK spraken over de mogelijkheden van de constructie van een kanaal door Nicaragues grondgebied.

De in oktober 1963 door een militaire staatsgreep verjaagde ex-President van Honduras, Ramón VILLEDA MORALES, keerde op de vooravond van de verkiezingen naar zijn land terug.

De concessie, welke door de Braziliaanse regering aan de Amerikaanse "Hanna Mining Co." werd verleend ter exploitatie van onmetelijke bronnen van ijzererts, blijft stof doen opwaaien.

Door het Franse blad "l'Express", dat ten tijde van de Braziliaanse revolutie van april verleden jaar felle kritiek had op de geïmpliceerde hand van de Verenigde Staten in de gang van zaken in Brazilië, werd gemeld dat "men" in Brazilië hoe langer hoe meer de overtuiging krijgt dat het de "Hanna Mining Co." was, welke de staatsgreep heeft gefinancierd teneinde de concessie te verkrijgen die de regering GOULART haar niet wenste te verlenen.

Dat men zich niet alleen in parlementaire kringen zorgen maakte over de politieke houding van de Colombiaanse Minister van Oorlog, Alberto RUIZ NOVOA, bleek uit het gemak waarmee hij door president VALENCIA terzijde geschoven kon worden. De nieuw benoemde minister is Generaal Gabriel REBEIZ PIZARRO. RUIZ NOVOA heeft behalve zijn ontslag als minister ook zijn ontslag als militair ingediend. Het is in de naaste toekomst te verwachten dat hij als burger een belangrijke rol zal gaan spelen in de Colombiaanse politiek.

De Nederlandse Antillen kwamen in de internationaal communistische belangstelling te staan toen Latijns Amerikaanse partijen vergaderden en toen Lago bekend maakte het arbeidertal te verlagen tot één duizend in 1970. De Arubaanse arbeiders gaven uiting aan anti-Amerikanisme.

VENEZUELA

Het Spaanse vrachtschip "Virginia de Churruca", was het eerste slachtoffer van de lang verbeide boycot van Cuba-vaarders door de Venezolaanse havenarbeiders. Ook het Britse schip "Craftsman" onderging de gevolgen van de inmiddels incidenteel gebleken boycot. Ter verduidelijking van de doelstelling en van de beweegredenen van de havenarbeidersfederatie, de "Federación de Obreros Portuarios", deelde de president van de federatie, Martín CORREA, desgevraagd mede, dat niet het communisme van Fidel CASTRO door de arbeiders werd bestreden, maar zijn agressie tegen Venezuela. Hij verklaarde dat elk schip, afkomstig van een haven van waaruit handel met Cuba wordt bedreven, in aanmerking zou komen voor de selectieve boycot. Theoretisch zouden dus schepen van alle zeevarende naties het slachtoffer kunnen worden. Het lag blijkbaar in de bedoeling van de federatie te trachten met het incidenteel onverwachts treffen van enkele schepen een zo groot mogelijk nuttig effect te sorteren, zonder dat de arbeiders de grote offers brengen, welke aan een complete boycot verbonden zouden zijn. President LEONI stelde zich op het standpunt dat evenzo als de regeringen van verschillende Westerse landen niet bij machte waren ondernemingen van haar landen te beletten met Cuba handel te drijven, dan wel op Cuba te varen, hij, LEONI, niet bij machte was de havenarbeiders te dwingen van de boycot af te zien. Het effect van de boycot moest eind januari nog blijken.

Van regeringszijde werd gemeld dat de guerilla's in de staat Lara "vrijwel" volledig waren geliquideerd. Het was in deze staat dat de in december omgekomen Argimiro GABALDON het bevel voerde. Omtrent diens dood werd tenslotte uit Cuba gemeld dat deze, naar achteraf was gebleken, het gevolg was geweest van een tragisch ongeluk. Het geweer van een kameraad was afgegaan en de kogel trof de ongelukkige GABALDON toevallig dodelijk. Alhoewel deze versie de bewering van de regering, dat MIR en PCV in onderlinge twist zijn gewikkeld, niet staaft, kan zij eerder daarmee in overeenstemming worden gebracht dan de eerste versie van een moord op GABALDON door een "bounty-hunter".

Een loos bericht had het dat Domingo Alberto RANGEL en verscheidene van zijn volgelingen in de M.I.R. zich van deze partij hadden afgescheiden

en waren toegetreden tot de "Vanguardia Popular Nacionalista" van HERRERA OROPEZA. De betrokkenen ontkenden het bericht ten stelligste, de meesten hunner vanuit de gevangenis waarin zij nog immer vertoeven. Toch was de schepper van het bericht voldoende geïnformeerd om iets geloofwaardigs te kunnen lanceren. De genoemden, RANGEL, CHACON, VILLAVICENCIO, e.a. zouden wel aanvaardbaar zijn voor de V.P.N. Deze partij ontstond nu net een jaar geleden door de breuk in de gelederen van de U.R.D. De z.g. "zwarte vleugel", die niet afwijzend had gestaan tegen het terrorisme, werd door VILLALBA uit de partij gestoten. Naast HERRERA OROPEZA betrof het Luis MIQUILLENA en José Vicente RANGEL. HERRERA OROPEZA richtte zich bij de vorming van de nieuwe partij duidelijk tot de inmiddels buiten de wet gestelde M.I.R. en C.P.V. met een mogelijke nieuwe legale verschijningsvorm van links extreem Venezuela. Tot nu toe is de V.P.N. een kleine linkse splintergroep gebleven. De huidige splitsing in de links extremisten tussen "hard"- en "softline", waarbij het er steeds meer op begint te lijken dat de "softline" in de minderheid is, zal er toe kunnen leiden dat de meer gematigden in de C.P.V., en vooral in de M.I.R., in een partij als de V.P.N. een goed heenkomen zoeken. Deze mogelijkheid werd reeds geopperd in het maandoverzicht van oktober 1964 en de ontwikkelingen van de laatste maanden hebben haar slechts vergroot.

Als de Soviet Unie inderdaad bereid blijkt de "hardline" te steunen, ten einde haar invloed niet bij verstek aan haar Chinese concurrent te verspelen, zullen ongetwijfeld een aantal gematigden de gelederen verlaten. Dan zal het bericht over de aansluiting van Domingo RANGEL bij de V.P.N. wellicht niet loos, maar slechts voorbarig blijken te zijn geweest. Nog voordat RANGEL en de zijnen het bericht ontkenden, was de Minister van Binnenlandse Zaken, GONZALO BARRIOS, om commentaar gevraagd. De Minister toonde zich "verrast", hij vond het "nog te vroeg" om commentaar te geven, maar deelde omtrent de politieke toekomst van Domingo RANGEL - indien hij inderdaad van partij was veranderd - bemoedigend mede dat slechts de M.I.R. en nimmer RANGEL zelf buiten de wet was gesteld. Men krijgt de indruk dat de Minister, indien verrast, in ieder geval blij verrast was door het bericht.

Een goed voorbeeld van de bij het opzetten van een mantelactie te volgen tactiek werd gegeven door de organisatoren van de demonstratie,

- 5 -

welke op 20 januari in Caracas werd gehouden. De demonstratie was gericht tegen de "hoge kosten van het levensonderhoud", een uitermate populair mikpunt, maar tevens tegen de censuur op opruiende geschriften en het gevangen houden van links extremisten. De laatste twee doelstellingen van de demonstratie zouden niet zoveel deelnemers hebben aangetrokken, maar behoorden nu toch bij de lading, die door de vlag werd gedekt. Dat onder de deelnemers afgevaardigden van studentenorganisaties waren, spreekt voor hen die enigszins van de situatie in Venezuela op de hoogte zijn vanzelf.

Als echter niet slechts Radio Havana, maar ook andere nieuwsmedia, de Venezolaanse Vereniging van Journalisten zonder commentaar als deelnemer noemt, dan weet slechts de ingewijde dat hier de Venezolaanse arm van de internationale mantelorganisatie der "Democratische Journalisten" achter de schermen heeft meegewerkt.

De niet-communistische deelname wordt dus door koppeling van doelstellingen vergroot, terwijl de communistische organisatie wordt gecamoufleerd.

DOMINIKAANSE REPUBLIEK

In het maandoverzicht van september 1964, toen de staatsgreep tegen Juan BOSCH zijn eerste verjaardag vierde, werd aandacht besteed aan de berichten welke uit de Dominikaanse Republiek binnenkwamen, duidende op een welhaast kaleidoscopisch patroon van samenzweringen, waar nu deze dan die hoge militair bij zou zijn betrokken. Sedertdien is de situatie in dit land steeds labiel gebleven, maar een staatsgreep bleef uit.

In januari vond er een "greep" plaats, maar dan in omgekeerde richting. Met grote doortastendheid handelde Donald REID CABRAL tegen de leiders van verschillende militaire facties.

Met een élégance die deed denken aan het operettebeeld van het Latijns Amerika van vervlogen jaren werden de te elimineren figuren door CABRAL weggepromoveerd naar diplomatieke posten in het buitenland. Een te verwaarlozen aantal werd tijdelijk vastgehouden. Slechts aan het intrekken van de militaire verloven kon men merken dat er iets aan de hand was.

De meest vooraanstaande slachtoffers waren de Chef van de Nationale Politie, Generaal Belisario PEGUERO GUERRERO en de Minister voor de Strijdkrachten, Generaal Victor Elby VIÑAS ROMAN. Eerstgenoemde werd ontheven van zijn post en benoemd tot vice-minister van politie. De post van vice-minister werd enkele dagen daarna opgeheven, toen het politiekorps werd ingelijfd bij de strijdkrachten en REID CABRAL het gecombineerde ministerie op zich nam. VIÑAS ROMAN mocht zich gelukkig prijzen met de benoeming tot Dominikaanse gedelegeerde bij de Inter-amerikaanse Raad voor Defensie. PEGUERO ging met pensioen met het behoud van een lijfwacht.

De chefstaf van het leger MONTAS GUERRERO, wist zich te handhaven, maar de sterke man zou volgens waarnemers toch zijn de duurzame chef van de militaire opleidingschool, Generaal Elias WESSIN y WESSIN.

REID CABRAL heeft in ieder geval meer bevoegdheden in zijn handen verzameld dan welke bestuurder dan ook sedert TRUJILLO, de "Benefactor". Het is slechts de vraag of hij deze bevoegdheden nu heeft bij de gratie van WESSIN y WESSIN, of dat hij ook de sluwe generaal onder de duim heeft.

Waarnemers in P.R.D.-kringen menen dat REID CABRAL op wel zeer indringende wijze de steun geniet van de Verenigde Staten. De Miami TIMES wist te melden dat het State Department volledig achter de manoeuvres van de Dominikaanse sterke man stond en het wegwerken van PEGUERO GUERRERO volkomen goedkeurde.

Het lijkt inderdaad geen twijfel dat de personen die door REID CABRAL zijn weggewerkt en de ex-politie chef niet in het minst, geen van allen kunnen worden beschouwd als steunpilaren van de democratie. Toch blijft het de vraag, aangenomen dat REID CABRAL werkelijk de leiding heeft, of hij op het toppunt van zijn macht de belofte van verkiezingen gestand zal doen. Zo ja, blijft het verder de vraag of hij eerlijke verkiezingen zal laten houden.

CUBA

In zijn traditionele nieuwjaarsrede, ditmaal ter herdenking van zes jaren revolutionair bewind, liet CASTRO de gebruikelijke tirades tegen de Verenigde Staten achterwege. Hij sprak over de Cubaanse economie, over wat met een slagzin in de Cubaanse pers "de strijd om de oogst" wordt genoemd.

Ook toen hij op 21 januari reageerde op het bombardement van een suikerfabriek door ballingen, sprak CASTRO meer over de suikeroogst dan over de represailles die Cuba zou nemen tegen de vijand. De premier was optimistisch. 300.000 ton meer suiker zou reeds zijn binnengehaald dan op het overeenkomstige tijdstip in 1964.

In zijn nieuwjaarsrede ontkende CASTRO dat zijn regering van buiten af zou worden geleid. "Wij behoeven niemands hersenen te lenen", zo zei de premier. Integendeel proclameerde CASTRO in duidelijke termen de souvereiniteit van elke, - dus ook zijn - Marxistische partij. "Het is duidelijk", aldus CASTRO, "dat elk land zijn revolutie moet ontwikkelen onder omstandigheden die een eigen karakter hebben". De premier voorspelde dat elke poging van welke partij dan ook om de Cubaanse partij de wet voor te schrijven, zou worden tegemoet getreden met een duidelijke verwerping.

De vraag was, welke partij CASTRO op het oog had. Dank zij het feit dat CASTRO economisch aan handen en voeten gebonden is aan de Soviet Unie, moet elke suggestie van de C.P.S.U. zelfs onbedoeld een element van dwang inhouden. Buitenlandse waarnemers meenden dan ook dat de Cubaanse leider op deze wijze zijn misnoegen uitte over de politiek van de Soviet Unie, waar hij zich tegen wil en dank in moet schikken.

Het is echter ook waar dat CASTRO's pleidooi voor een "eigen weg" meer past in de huidige revisionistische denkwijze van de C.P.S.U. dan in de strakkere Marxistisch/Leninistisch Chinese conceptie. Dit zou dan wel een voorbeeld zijn van het gebruik van de-Stalinisatie om de de-Stalinisator te kastijden.

Aan de overzijde van de straat van Florida waren de ballingen afgelopen maand druk bezig zich te organiseren. Ex-president PRIO SOCARRAS

zette door met zijn plannen om een regering in ballingschap te vormen. Een referendum onder de Cubaanse ballingen in Miami toonde aan dat het merendeel der ballingen in die stad voorstanders waren van het vormen van een regering in ballingschap. De militante "anti-castristas" zijn over het algemeen van mening dat eerst een stuk Cubaans grondgebied moet worden overgenomen, waarna een militair bewind kan worden gevormd.

De moeilijkheden welke de vorming van een regering in ballingschap in de weg staan, zijn zoals eerder vermeld de verdeeldheid onder de ballingen, het ontbreken van een erkende leider en de twijfel - ook bij voorstanders van zulk een regering - dat de Verenigde Staten deze regering zouden erkennen. PRIO SOCARRAS deelde mede dat de regering van Brazilië zou worden benaderd met het verzoek de te vormen regering onderdak te verlenen. Indien de regering wordt gevormd, dan zou PRIO SOCARRAS als laatste constitutioneel gekozen president van Cuba een aannemelijke figuur zijn voor het presidentschap. Velen menen echter dat een z.g. regering in ballingschap niets meer of minder zou zijn dan nóg een ballingenorganisatie erbij.

Het gevangennemen door de Cubaanse strijdkrachten van Eloy GUTIERREZ MENOYO, de leider van de ballingenorganisatie "Alianza Revolucionaria", was een tegenslag voor de ballingen. Door de Venezolaanse politicus, voorzitter van de P.R.N., Raúl RAMOS GIMENEZ, werd een telegram gericht aan Fidel CASTRO, waarin mede namens de partij (de vroegere AD-oposición) verzocht werd het geval GUTIERREZ "menselijk" te behandelen. RAMOS GIMENEZ herinnerde CASTRO er aan dat GUTIERREZ ook tegen de dictatuur van BATISTA had gestreden.

NEDERLANDSE ANTILLEN

De repercussies op het door de Lago Oil and Transport Co. ontvouwde "lay-off" programma hebben zich nog niet ten volle doen gevoelen. Zowel de overheid als de vakbond zijn uiteraard nog doende zich in te leven in de nieuwe realiteit, die zo weinig goeds inhoudt voor de toekomst van het eiland Aruba.

Het is wel te verwachten dat met reëel beleid van overheid en vakbondswezen en goede wil van de zijde van Lago, de gemoederen in de arbeidswereld op Aruba geleidelijk aan zullen kalmeren. Deze voorwaarden dienen echter te worden vervuld. Anders bestaat er een goede kans tot inflammatie van het

anti-Amerikanisme dat zich thans voor het eerst in de Nederlandse Antillen op duidelijke wijze heeft geopenbaard.

De stemming onder de Arubaanse arbeiders was de afgelopen maand negatief. Op de nog immer populaire I.O.W.U.A.-voorzitter werd door velen kritiek uitgeoefend, omdat hij met een Lago-vertegenwoordiger naar Europa zou reizen om mogelijkheden tot plaatsing van Lago-arbeiders aldaar te bestuderen. Gemompeld werd over een "sell out".

Overigens was ook MADURO, naar verluidt, niet bereid zich in het onvermijdelijke te schikken. Met zustersvakbonden in Venezuela werd contact opgenomen via de felle ex-P.W.F.A.leider, José Abraham HERNANDEZ. Laatstgenoemde werd tot erelid van I.O.W.U.A. benoemd. HERNANDEZ is na zijn ontslag door de Lago en zijn loochening door de Arubaanse arbeiders teruggekeerd naar zijn geboorteland, Venezuela, waar hij de laatste jaren heeft gewoond. Thans zou hij met gebruikmaking van zijn vermeende invloed in de vakbeweging in Venezuela en zijn banden met Aruba een sleutelpositie innemen in een mogelijke synchronisatie van stakingen tegen de "lay-off". Immers, ook Creole zou in Venezuela doorgaan met rationalisatie.

Van interesse was daarom de verklaring van de Venezolaanse minister van arbeid, Hens TORRES SILVA, dat in verband met de hoge graad van werkloosheid in Venezuela (13%) door de oliemaatschappijen aan de regering de belofte was gedaan dat zij niet op grote schaal tot ontslagen zouden overgaan.

Als een van de dochters van Standard Oil het kind van de rekening moet worden, dan zou het de Lago kunnen zijn. Voor Standard Oil maakt het minder uit dan voor Aruba.

Een succesvolle staking tegen Creole zou voor de Lago wellicht de nekslag kunnen zijn. Zeker worden de kansen in die richting versterkt als I.O.W.U.A. tracht de hand, die zij niet heeft, tot een vuist te ballen. De relaties tussen I.O.W.U.A. en de Venezolaanse vakbondswereld zijn voor de Arubaanse bond beslist niet van gevaren ontbloot. De rancuneuze persoonlijkheid van HERNANDEZ is bovendien allerminst waarborg dat de Arubaanse belangen ook maar in enige mate worden gediend.

Voor het eerst wijdde radio Havana rechtstreeks aandacht aan de Nederlandse Antillen toen in een uitzending gewag werd gemaakt van de "onrechtvaardigheid van de Amerikaanse imperialisten" jegens de Arubaanse arbeider.

Belangstelling voor de Nederlandse Antillen bleek ook uit de resolutie van de eind 1964 gehouden vergadering van Latijns Amerikaanse communistische partijen, welke in januari aan de pers werd vrij gegeven. Hierin wordt ondermeer gesproken over de steun die zal moeten worden gegeven aan het "nationale streven van de Britse- en Nederlandse koloniën in het Caraïbisch bekken".

Als dus ook de Nederlandse Antillen moeten ressorteren onder "koloniaal" gebied, dan duidt zulks niet op communistische onkunde van dan wel verwarring omtrent de aard van het Statuut van het Koninkrijk. Eerder ware het predicaat "koloniaal" te zien als het nemen van een stelling van waaruit de huidige regering van de Nederlandse Antillen kan worden belaagd als "werktuig" van het imperialisme, neo-kolonialisme, etc.

Het "nationale streven" is een Kantesk à priori dat aan geen twijfel onderhevig is. Wel is het opvallend dat er in de resolutie wordt gesproken over allerlei specifieke doelstellingen, zoals autonomie voor Martinique en Guadeloupe, onafhankelijkheid voor Brits Guyana, etc., terwijl het "nationale streven" niet nader wordt gespecificeerd. Dit is weer een bewijs dat de communisten tot nu toe geen aanknopingspunt hebben in enkele gebieden, onder welke de Nederlandse Antillen. De C.P.'s in de Franse eilanden hebben als (tijdelijk) doel autonomie, niet veel verschillend van die der Antillen en Suriname. JAGAN zoekt de onafhankelijkheid op korte termijn. In de Nederlandse Antillen moet het "nationale streven" uitkristalliseren. Vanuit de communistische gezichtshoek is het voorlopig slechts nodig dat het er is. De juiste richting kan t.z.t. dan altijd worden gegeven.

Wat wel had kunnen bevreemden, is dat ook Suriname nog amorf wordt gelaten, terwijl men zou hebben kunnen denken dat de Partij Nationalistische Republiek van Mr. E. BRUMA toch minstens een hoofdknik van de Latijns Amerikaanse communisten verdiende. Een mogelijke uitleg hiervoor zou kunnen liggen in het feit dat, terwijl de P.N.R. door het optreden van Surinaamse studenten in Nederland in C.P.N.-kringen wel bekendheid heeft gekregen, de Latijns Amerikaanse communisten, die met uitzondering van de Cubaanse nog allen nationaal in moeilijke omstandigheden verkeren, slechts zullen aanhaken op een bestaande organisatie die reeds voldoende geïdentificeerd is om binnen de communistische kring zelf een rol te spelen.